

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Discurs

rostit în parlament de dl. VASILE
GOLDIȘ, la proiectul învățământului
primar.

(Urmare.)

Să se încerce toate celelalte mijloace mai înainte și după aceea, să vină legea cu constrângerea când s'ar dovedi, că românul e atât de înrăuțit și iubitor de întuneric. Eu unul nu cred să fie așa. Cunoșc poporul nostru dela sate și știu, că în Ardeal acest popor a adus jertfe enorme pentru școala sa și pentru luminarea copiilor săi. Nici săteanul din Vechiul Regat nu poate fi altfel; a dovedit-o acum de curând prin incomparabila însuflețire, cu care cu banul său și cu munca sa a zidit mii de școale într'un singur an. Nu merită poporul românesc să i se dea tristul atestat de acea lipsă a interesului pentru școală pe care i-o dă proiectul d-tale de lege. d-le ministru. Nu aflu absolut nici un motiv serios pentru pedepsirea cu închisoare a părinților, cari nu-și trimit copiii la școală și aș dori foarte mult, ca d. ministru să revină și să chibzuiască, dacă nu ar fi indicat să se elimineze din proiect această oribilă pedeapsă.

D. Andrei Pora: Dar cum ați fi înlocuit-o d-voastră?

D. V. Goldiș: Ajunge amenda cu bani, deocamdată.

Trec la al doilea principiu, pe care iarăși toată lumea trebuie să-l aprobe: gratuitatea. Este un principiu absolut corect. Învățământul pentru popor trebuie să se dea gratuit, pentru că instrucțiunea poporului este un interes de Stat, e interesul nostru al tuturor, este interesul cu deosebire al neamului nostru românesc, ca poporul dela țară, masele largi populare, acest rezervor nesecat al tuturor energiilor naționale, în sfârșit să ajungă la lumina aceea, care este izvorul adevărat al tuturor bunătăților și atunci este corect și bine ca învățământul să fie gratuit.

Or, d-lor, cu regret trebuie să vă spun, că conform acestei legi gratuitatea învățământului este o tristă iluzie. Gratuit este învățământul atunci, când părinții școlariilor nu trebuie să contribuie în mod direct absolut cu nimic la spesele necesare instruirii copiilor lor. Și atunci vă întreb, d-lor deputați, dacă

este gratuit învățământul, când părinții sun obligați a cumpăra copiii lor, cari cercetează școala, toate mijloacele de învățământ, cărți, hârtie, cerneală, și seria întreagă de rechizite școlare? Toate aceste lucruri s'au scumpit oribil. A cumpăra azi o carte, înseamnă a fi om bogat. Când legea de față obligă pe părinți să cumpere ei toate aceste lucruri, cari pentru omul sărac constituie o avere, atunci într'adevăr nu se poate vorbi de gratuitatea învățământului.

Dacă noi vrem, ca în adevăr învățământul popular să fie gratuit atunci trebuie să ne îngrijim ca toți să aibă gratuit la îndemână toate cărțile și toate rechizitele, ca nimeni să nu poată spune, că de aceea nu-si trimite copilul la școală, fiindcă nu are cărți și alte utenzilii școlare. (Aplause pe băncile opoziției).

D. Pistiner a făcut o observație foarte justă: că nu este destul să silești pe om să-și trimeată copilul la școală, trebuie să-i dai posibilitatea, pentru aceasta. Dar mai ales în cătunele unde sunt satele mai împărășiate, în timp de iarnă, copiii celor săraci n'au haine n'au cisme, n'au opinci; cum să-și trimeată acel om copilul la școală?

D. Dr. C. Angelescu, ministrul instrucțiunii: Se îngrijesc „Comitetele Școlare“.

D. V. Goldiș: D. ministru trăiește în iluzii. Nu e nici o îngrijire „Comitetele Școlare“ se îngrijesc dacă pot, cum pot și unde pot și nu putem lăsa la discreția „Comitetelor Școlare“ această chestiune de capitală importanță.

Eu cunosc „Comitetele Școlare“ și vă pot asigura că în cele mai multe cazuri „Comitetele Școlare“ există numai pe hârtie și activitatea lor este nulă „Comitetele Școlare“ le alege obștea satelor și acum a început să se vâre și aici politica ticăloasă. Se dau lupte crâncene, ca la alegerea deputaților și se fac eforturi mizerabile să fie aleși numai liberali cari vor ajutama apoi iarăși numai pe părinții liberali.

Și atunci, în această pestilentă atmosferă politică, să lași la dispoziția „Comitetelor Școlare“ chestia de a da ajutor părinților săraci? Vă pot asigura că „Comitetele Școlare“ vor îmbrăca și vor ajutama numai pe copiii alegătorilor liberali! (Aplause pe băncile opoziției, protestări din partea majorității).

Voci din majoritate: Exagerație.

D. V. Goldiș: Să mă credeți, că din adâncul sufletului aș dori să fie exagerație; aș dori ca odată

să ne civilizăm în adevăr, să se elimineze din viața noastră publică procedeele sălbatice ale prefectului despre care am mai făcut amintire aci care zicea: dacă nu votați la alegerile bisericești cu liberali, nu vă fac șoseaua. Vasăzică, în țara aceasta șoselele se fac pentru liberali, nu pentru locuitorii țării. Atunci, bine înțeles, și „Comitetele Școlare“ se vor alege numai pentru liberali.

Ași dori că această concepțiune banditească să dispară odată dintre noi și funcționarii Statului și toți cei încredințați cu afaceri obștești să facă dreptate tuturor cum se cuvine, iar politica sa se facă la timpul și la locul său, dar în celelalte manifestări ale vieții, să avem în vedere numai interesul obștesc interesele țării și interesele tuturor. (Aplause pe băncile opoziției).

Veți recunoaște d-lor, că este numai o fraasă când în acest proiect de lege se vorbește de gratuitatea învățământului, câtă vreme sarcina manualelor și a rechizitelor școlare se lasă tot asupra părinților ori se concrede acelor cooperațiuni absolut insuficiente, cari se numesc „Comitetele școlare“.

Dar d-lor gratuitatea învățământului este în prima linie, în funcție de întreținerea însăși a școlii și atunci trebuie să vă amintesc și să subliniez art. 161 din lege, care sună așa: „Întreținerea învățământului primar este în sarcina comunelor“.

D-lor vă mărturisesc, când am citit articolul acesta m'am înspăimântat. Atunci am văzut adevărat că învățământul nostru primar nu va ajunge la nici un rezultat. D. ministru se înșeală grozav dacă crede că-și poate întemeia o politică permanentă de învățământ pe o însuflețire momentană a bunului nostru țaran — dacă crede că se poate sprijini un sistem și o concepție întreagă de învățământ, pe o momentană însuflețire a maselor, cari voind să iasă la lumină, au început să aducă sacrificiile cele mai enorme ca să aibă o școală, de care 60 de ani nu v'ați îngrijit și pentru care astăzi omul a trebuit să-și vândă boii — cum ați amintit d-voastră frumosul exemplu. Dar, acest sistem de jertfă nu poate să fie exploatat, pentru a fi utilizat la cererea unei concepții permanente.

Patriotul moare pentru țară și și dă viața în război. Dar ar putea cineva să întemeieze viața unui Stat pe veșnic război? (Aplause pe băncile opoziției).

Nu se poate ca învățământul poporului să se lase la discreția însuflețirii momentane a maselor. Și mai vărtos, este o nedreptate strigătoare la cer, ca întreținerea școlilor primare, în cari se face instruirea poporului nostru țaranilor noștri, să se arunce în sarcina acestor țărani. În proiectul de lege se spune că Statul nu va avea altă îndatorire decât să plătească leafa învățătorului, toate celelalte sarcini cad asupra țaranilor asupra comunelor. Comuna va fi obligată să zidească toate edificiile școlare cu clase, sală de cinematograf, de conferințe, muzeu, bibliotecă

locuință pentru director, locuință pentru servitor, baie școlară. Comuna va cumpăra cărți și rechizite școlare pentru cei săraci. Comuna va zidi școală pentru copii mici. Comuna va îngriji de întreținerea și repararea tuturor zidurilor școlare, le va încălzi, le va lumina va plăti pe servitor, îi va da acestuia locuință luminată și încălzită, tot astfel directorului școlar.

Comuna va înființa cămine școlare, va cumpăra întreg mobilierul școlar, cărțile pentru biblioteca școlară și cea populară, va plăti pe medicul școlar și peste tot toate cheltuielile cari sunt reclamate de întreținerea învățământului primar chiar cheltuielile excursiunilor școlare le vor suporta comunele.

Cheltuielile acestea se urcă la sume oribile. Zidirea unei școlii, cum o cere proiectul ce discutăm costă sute de mii, am auzit chiar că pentru asemenea zidiri în unele părți s'au pus în bugetele comunelor milioane, iar întreținerea unei școlii va costa anual multe zeci de mii. De unde vor plăti comunele sărace aceste sume?

Și apoi legea prevede o samavolnicie ne mai pomenită. Dacă comuna cutare ori cutare săracă și în imposibilitate să se angajeze la cheltuielile cerute prin acest proiect de lege, ar refuza să ia în bugetul său aceste cheltuieli, atunci ministrul ca un satrap din Asia are dreptul ca să încrie el cu dela sine putere în bugetele comunelor toate cheltuielile necesare cari se vor încasa apoi pe cale de execuțiune. „Dacă comunele — zice art 166 — în termen de o lună nu vor procura mijloacele necesare pentru nouille creațiuni sau vor refuza să prevadă în bugetele lor cheltuielile la cari sunt obligate, ministerul instrucțiunii înscrie din oficiu în bugetele comunelor sumele necesare“.

Și atunci îmi închipui ușor că oamenii, de voie de nevoie, vor fi siliți să-și vândă boii dela jug ca să întrețină școala pentru instruirea copiilor lor (Aplause pe băncile opoziției).

Procedura aceasta arbitrară și samavolnică este revoltătoare. Ea este contrară Constituției țării și peste tot este negația celui mai elementar drept constituțional și mai vărtos antidemocratic.

D. G. Șerban: Dar în bugetul statului nu se impune?

D. V. Goldiș: Întrebarea aceasta nu vă onorează, d-le deputat. E cert, că în bugetul Statului nici un ministru nu are dreptul să impună nimănui nimic. Bugetul Statului se votează prin Parlament după debateri îndelungate și serioase. Cel puțin așa o cere principiul constituțional. Cel mai important drept al Parlamentului este acest drept de a controla și a vota bugetul Statului.

Pentru aceea proiectul de lege ce ne stă în față este anticonstituțional și antidemocratic.

Prefectul județului raportează, că spre pildă în comuna Mălăești este necesar a se zidi o școală cu

spese de 500.000 lei, dar comuna provocându-se la sarcina sa, refuză să înscrie în bugetul său această sumă. Atunci d. ministru înscrie el suma de 500.000 lei și o încasează dela locuitori prin execuție. Se poate ca d-voastre să admiteți asemenea tirănie? O admite aceasta principiul constituțional, principiul democratic? (Aplause prelungite pe băncile opoziției),

D. G. Șerban: Vezi cine te aplaudă.

D. V. Goldiș: Dacă ai înțelege ceea ce spun și d-ta ar trebui să mă aplauzi.

D. G. Șerbăn: Niciodată dela d-ta nu mă aștept tamsă spui așa ceva. Să o spună asta alții dar nu d-ta.

O voce din opoziție: Să se ia act că dumnealui cere să se vândă boii țaranului.

D. G. Șerban: Ce are aface întreruperea dumentale cu ceea ce am spus eu?

D. V. Goldiș: Mai presus de orice îndoială d-lor deputați, acest sistem este antidemocratic. Al cui interes este luminarea poporului? Fără îndoială este interesul țării este interesul nostru al tuturor, este interesul neamului întreg, ca țaranul, masele populare să primească instrucția cuvenită.

D. Victor Biberia: Joc de cuvinte: țaran țară masă; tot una!

D. G. Șerban: Dar Statul din cine se compune?

D. V. Goldiș: Statul se compune din toți cetățeni lui. Și principiul adevăratei democrații cere, ca toți acești cetățeni să contribuie la toate cheltuielile țării în raport cu puterile materiale ale fiecăruia. Au trecut vremile, când clasa celor tari și mari aruncă toate sarcinile asupra celor slabi și săraci. Principiul civilizației cere să se majoreze exploatarea naturii prin om, dar să se micșorează exploatarea omului prin om.

Războiul mondial a creiat o lume nouă mai avansată pe scara democrației și este de mirat, că d-voastre în fața acestei lumi noi cutezați a ne prezenta un proiect de lege, care aruncă toată sarcina învățământului primar în cărca săracilor, în cărca țaranilor, și scutiți de aceste sarcini pe arhimilionari, pe cei îmbogățiți din munca altora, cari își plimbă lenevia și nemernicia în automobilele lor moi și încă pătoare. (Aplause pe băncile opoziției).

Mai vărtos însă, cei bogăți au interesul să se susțină pacea și ordinea în Stat, iară această pace și această ordine este în funcție în prma linie de luminarea masselor.

Instrucțiunea primară, instrucțiunea poporului este eminent interes de Stat. Pentru aceea, Statul este dator să întrețină integral acest învățământ repartizând cheltuielile lui cu dreptate asupra tuturor locuitorilor țării. (Aplause prelungite pe băncile opoziției).

Este absolut înadmisibil, ca orcare minsitru să aibă dreptul a impune obligațiuni materiale asupra orcărei părți din locuitorii țării fără știrea și aproba-

rea Parlamentului. Repartizarea tuturor cheltuielilor publice trebuie să se facă prin Parlament, după dreptate și după necesitățile adevărate ale Statului. (Aplause pe băncile minorității).

Vin acum, d-lor, la ceea ce se numește sufletul școlii, la învățători. Expunerea de motive și asupra acestei chstiuni scrie cuvinte frumoase, foarte adevărate. Citim acolo așa: „Orce reformă valorează atât, cât valorează cei îndatorați s'o aplice și atât cât aceștia sunt la înălțimea cerințelor vremii și-și dau seama de importanța misiunii și îndatoririlor lor. Legile, regulamentele, programele, toate mijloacele de învățământ, nu pot da nici un rezultat, dacă lipsește factorul dătător de vieață: învățătorul“.

Foarte adevărat, foarte frumos. Am prins obiceiul, să le zicem învățătorilor, apostoli. Sunt într'adevăr apostoli chemați să răspânpească lumina, cea mai mare bogăție în lume. Dar apostolii lui Christos erau pescari săraci, cari umblau desculți și trăiau mai mult din mila creștinilor. Parcă numirea de apostoli a învățătorilor a primit acum această concepție. De fapt în vremea noastră acești apostoli moderni au ajuns să se apropie de sărăcia apostolilor dela Nazareth, cari umblă desculți, dar așteaptă multă răsplată din ceruri, fiindcă puterile pământului i-au părăsit. Mizeria materială a învățătorilor este cunoscută tuturor și ar trebui să dea serios de gândit stăpânilor acestui Stat. Situațiunea aceasta materială a învățătorilor, absolut imposibilă, a descris-o cu competența și verba-i cunoscută d. deputat Toni în admirabilul său discurs asupra legii învățământului primar. Independența materială a învățătorului este un vis chimeric. Dar nu se poate vorbi nici de independența lui morală. Proiectul de față înșiră pe pagini întregi datoriile multiple ale învățătorilor, dar remunerația lor o dă gata în 6 cuvinte: „Leafa titularilor se menține cea actuală“ Atât și nimic mai mult. (Aplause pe băncile minorității).

Eu însă văd răul mai mare în lipsa totală a independenței morale. Învățătorul e pus la discrețiunea unei serii întregi de organe, cari nu stau exclusiv în serviciul învățământului, ci mai vărtos sunt înhămați la cheremul politicei. Învățătorii au ajuns sub un regim de teroare politică. Disciplinarea lor se face fie personal de către inspectori și ministru, fie de către comisii disciplinare cari stau la dispoziția ministrului. Judecata se aduce cu uși închise hermetic, cu excluderea publicității, ca în evul mediu și învățătorul nu are dreptul să-și aleagă apărător vreun avocat, care cunoaște meșteșugul, ci este ținut să-și ia pe apărător dintre membrii corpului didactic depedent de minister“, cum se spune textual în art. 146 al proiectului de lege. Vă puteți închipui ce dreptate i se va face în asemenea împrejurări bietului învățător. (Aplause pe băncile opoziției).

(Va urma).

Reforma calendarului.

Cu mult înainte de război, reforma calendarului a fost luată în considerare de către Camerele de comerț. În 1907, la Ostanda, chestiunea a fost înscrisă la ordinea de zi a Congresului ținut acolo de către aceste camere. Atunci, numeroși delegați ai congresului au atras luarea aminte asupra gravelor neajunsuri ce înfățișează, din toate punctele de vedere dar mai ales diu punctul de vedere comercial, — mobilitatea sărbătorii Sf. Paște, fiindcă data acestui prasnici se schimbă, în felul că poate fi sărbătoare de iarnă, de primăvară sau de toamnă (după emisfere), ceia ce prezintă numeroase neajunsuri. Dacă Paștele cade în Martie, e un prilej ca și pierdut pentru articolele de primăvară, din care pricină comerțul este expus să piardă multe milioane. Dacă, din contră, cade mai târziu, faptul prezintă alt neajuns.

Apoi mișcarea sărbătorii Paștelor aduce după sine pe acea a carnavalului, care, pentru multe orașe din Italia și din Sudul Franței, e lucru foarte păgubitor. Mai are după aceia o înrăurire directă asupra sărbătorii mobili sub regimul unui calendar schimbăcios și nesigur.

Chestiunea reformei calendarului, căreia la Ostanda i s'au discutat numai preliminăriile, a fost reluată în 1908, de congresul dela Praga, și, în 1910, de cel dela Londra dacă la Ostanda s'a avut în vedere numai micșorarea variabilității praznicului Paștilor, la celelalte congrese următoare fixarea lui a fost dezbătută cât se poate de serios. În același timp, lucru nou, se vorbi de reforma completă a calendarului.

La congresul din Londra, s'a votat următorul deziderat:

„E de dorit de a se ajunge la stabilirea unui calendar fix internațional; e de dorit ca să se realizeze printr'un acord internațional fixarea datei Paștelor“. Comitetul congresului internațional a fost însărcinat să provoace un guvern oarecare să ia inițiativa convocării unei conferințe diplomatice, Guvernul Elvețian a primit misiunea de a cerceta dispozițiunile fiecărui guvern în legătură cu acest proiect. Papalitatea, interesată în deosebi în această chestiune a reformei calendarului gregorian, a însărcinat Congregațiunea riturilor să cerceteze această chestiune.

Camerele de comerț britanice, într'un congres național ținut în 1912, au adoptat o rezoluțiune adresând un apel stăruitor, organizațiilor care se ocupă de reforma calendarului. Pe lângă congresul internațional al Camerei de comerț, ținut la Boston în 1912, la Paris în 1914, precum și a numeroaselor congrese științifice — printre care cele ale Asociațiunii internaționale a Academiilor reunite la Petrograd în 1913 la Lege în 1914 și la Roma în 1922 — s'au continuat studiile reformei calendarului, care în ajunul războiului luase o mare importanță.

Deci nu trebuie să fim surprinși că în 1922, Camera de comerț internațională s'a adresat comisiunii consultative și tehnice a comunicațiilor și transitului Societății Națiunilor, ca aceasta să binevoiască să se ocupe în deosebi de chestiune și să facă în așa chip, casă fie dusă la un bun sfârșit. Aceasta comisiune aprimit oferta, și de atunci lucrurile au intrat pe un făgaș mai hotărâtor. Prima grijă a acestei comisiuni a fost să ceară Bisericii crestine, catolică, anglicană și ortodoxă, să binevoiască să coopereze la opera întreprinsă. Propunerea comisiunii a fost primită, fiind că în August trecut ea a ascultat pe R. P. Gianfranceschi, dela *Academia dei nuovi Liucei*, delegat papal, pe profesorul Eginites, directorul observatorului din Atena, trimisul Patriarhului ecumenic din Constantinopol, și pe T. E. R. Philips, secretarul lui *Royal Astronomical Society*, trimisul Arhiepiscopului de Canterbury. Toți au declarat că din punct de vedere strict dogmatic, chestiunea în studiu, atât în ceia ce privește fixarea praznicului Paștelor într'o reformă mai generală a calendarului Greorian, nu prezintă nicio dificultate ce ar putea fi considerată ca de netrecut.

În timpul de față, examenul reformei calendarului este supus unui comitet special, presidat de profesorul Van Eysinga, membru al comisiunii consultative a comunicațiilor. Baza proiectului în studiu este proiectul stabilit de Unirea astronomică internațională în sesiunea ținută la Roma în 1922, precum și dorintele exprimate de Camera de comerț internațională în congresul ținut la Londra în 1921. Acest comitet special, prin intermediul secretarului general al Legii națiunilor, a adresat diverselor guverne o cerere, rugându-le să binevoiască a-i comunica toate observațiunile și sugestiunile ce li s'ar părea interesante.

Precum se vede, chestiunea reformei calendarului în timpul de față e luat în mod serios în considerațiune.

Pr. T. Simedrea

Inceputul durerii noastre (Matei 24, 6-8)

Conferință poporală, ținută la 12/25 Mai în comuna Spata; la 9/22 Iunie în Bruznic; la 22 Iulie (3 August) a. c. în Ohaba-Sârbească de cercul religios Zăbalț

de IGNATIE DIHOR, preot ort. rom. în Zăbalț.

Iubiților creștini!

Să ne amintim trecutul, aducându-ne aminte, de începutul durerii noastre, cum zice Mântuitorul nostru Isus Hristos, prin Evangelistul Matei; atunci când scriitorul și-a lăsat condejiul, când plugariul și-a lăsat plugul, când meseriașul a pus la o parte ciocanul și toți au plecat în război, lăsând acasă muieri plângând și copii speriați.

E greu să pleci în lume, nevasta să-o lași, cu

casa și cu câmpul și cu trei mici copilași. Plângea bietul țăran român și zicea: „Ah scumpa mea moșie și boii mei iubiți, cum sunteți voi acuma de mine părăsiți“.

Tot se vorbea că războiul îngrabă o fi gata și nu-o fi lipsă de toți câți au plecat. Dar ce s'au întâmplat? Acea la ce nici nu am așteptat; toată lumea în război s'au încăierat.

Vremea trecea și pe acas mari schimbări să făceau; până ce tata pe unde îl purtă pământul din greu suferea, atunci acasă îi murea unul sau altul din copilași. Și mama de acasă nu știa ce să facă, să-i scrie bărbatului ori ba; să-i împovăreze sufletul lui care oftează prin țări vrăjmașe. Să gândește de nu-i scrie nimica de copil; dar îi scrie că e mare și frumos de-și mama săraca de mult îl jelește.

Mergea bietele noastre femei de cosau, arau întocmai ca bărbații și cu asudori amestecate cu sânge ș'au agonosit hrana și înbrăcămintea pentru copiii lor. Dar nu era destul aceasta, mai venea și legea de rechiziție, de lua și această trudă din gura femeilor și copiilor noștri.

Copii întrebau mamele lor năcăjlite:

„Mamă dragă unde-i tata, spune-mi drept de ce nu vine? — pare-mi-se mamă dragă că lui nu-i drag de mine.“

Celalalt zicea:

„Mamă dragă unde-i tata spune-mi drept de ce nu scrie? — pare-mi-se mamă dragă că nu mai vrea de noi să știe.“

Cel mai mare zicea:

„Spune, spune mamă dragă pentru ce ești întristată, și porți maramă neagră și nu scrii ca altădată?“

Inchipuți-vă ce greumânt era aceasta pentru bietele noastre femei. Nu avea cine să le mângăie și cine să le sprijinească. Când și când venea acasă schiopătând un biet soldat; când fu în capul satului să oprește la o fântână; când nevasta l'a zărit, drept la el a alergat și plângând la îmbrățișat. Tu ești, tu dragul meu? Unde ți-i piciorul tău? Bietul om a încremenit, nici limba nu i-a mai grăit și în brațele ei a și murit.

Clopotele noastre plângeu pe frații noștri căzuți în lupte și jale acoperea tot pământul.

Starea aceasta vrednică de tânguire s'a mai promovat și prin faptul că acelea clopote cari tânguiau după moșii și strămoșii noștri și în zilele celea mai de pe urmă după frații noștri căzuți în lupte, au fost răpite dela noi și duse pe frontiere nu ca unelte de mângăiere ci ca unelte de ucidere, lăsând satele noastre pustii și înbrăcate în norul întunecos de doliu.

Dar după o noapte întreagă de plâns, dimineața apar zorile mângăerii și sufletul cel plâns îl umple cu balzamil vindecării. Glasul plângerii din lume străbatu până la ceruri și Dzeu să îndură de popoarele

sărace; moartea lăcomă și satulă să opri și din patru părți ale lumii zorile păcii să iviră.

Când sa dat de veste că lumea înclină spre pace; munți și dealuri, văi și ape, tot văzduhul până la soare, au săltat de bucurie. Prin bărăci, căzărmi, pe frontiere era multă veselie. Prin spitale mulți din bolnavi, cari zăceau în suferinți, se vindecau fără vreme și plecau trenurile încărcate, aducând acasă pe părinții copiilor și bărbații soțiilor.

Să întoarsără și cei din prinsoarea țărilor străine; schimbați întratâta de nu-i cunoștea copiii pe cari îi lăsară înfășați.

Se făcură țări nouă și o scumpă și mare Românie.

Dar tot au mai rămas prin multe căși jale și mare tânguire, pentru părinții și frații cari periseră prin lume, fără cruce, fără lumină, fără nici un semn de creștin.

Dar nici războiul pe care credeam că e gata; nu a fost, ci o fi. Până acuma lumea a luptat cu armă, acuma războiul a luat nou curs, o nouă față. Lupta noastră numai este în protiva cărnii ci în protiva spiritelor lumii acestea. Hristos zice: „Nu vă temeți de cei ce pot ucide trupul; căci sufletul nu-l pot ucide, ci vă temeți de aceia ce pot ucide trupul și sufletul în focul geenei (Lc. 12, 4, 5 cf. 16—25). Așadar războiul trecut a fost numai începutul durerii noastre, sfârșitul încă nu este; sfârșitul va fi când vor trece toate vârstele de pe pământ și în ziua cea mare va apare Hristos de dreapta Tatălui și venind pe norii cerului, ca să judece lumea. Dar nici sfârșitul nu este departe căci lumea s'a dat stricăciunii și știți bine că mărul dacă începe a se putrezi în sfârșit ne trezim că a devenit putrajune întreg mărul; astfel va fi și cu lumea. Precum mănca rujina ferul, astfel va mânca și păcatul omenimea cea neîblânzită și depravată.“

Sfânta carte în nenumărate locuri, caută ca să ne ferească, cu sfaturi, de oamenii cei răii, de învățătorii mincinoși, de antemergătorii lui Anticrist.

Trebue să știți, că Dzeu este numai unul și precum Dzeu este numai unul astfel și credința noastră în Dzeu, trebue se fie numai una. Aceia ce cred altcum legea Dlui decât cum este, aceia sunt oameni, cari mintea lor o pun mai pre sus, decât mintea lui Dzeu. Dacă cetim faptele Apostolilor, dacă cetim istoria bisericăscă, ne vom convinge, că legea cea sfântă Dumnezească, să află în adevărata sa curățenie, neștirbită și neadăugată, numai la noi cei ce ne numim creștini ortodoxi. Toate celelalte religii sunt niște religii făcute de oameni după placul lor. Dar noi nu trebue să ascultăm pe oameni mai mult ca pe Dzeu; căci mintea oamenilor nu este în stare a cuprinde și a înțelege tainele lui Dzeu. Dar trebue să știți că Dzeu ne lasă în voie să ne alegem ce voim ori binele, ori răul; după cum a lăsat pe Adam și Eva ca să-și aleagă în Rai.

Dacă noi ne alegem răul, apoi nu este vina Dumnezeu, pentru că ne-a lăsat liberi, ci este vina omul că își alege răul, ceea ce este contrar lui Dumnezeu. Ceea ce ne convine nouă, poate nu-i va conveni lui Dumnezeu și pentru aceea Dumnezeu ne-a lăsat lege și minte de a înțelege legea lui. Legea Dumnezeu a făcut-o și oamenii nu-o pot ca să-o schimbe. Dumnezeu nu cere dela noi lucruri pe cari nu le putem săvârși; drept aceea și omul trebuie ca să caute a face ceea ce cere Dumnezeu dela el și nu ceea ce îl învață omul sau altul pentru ca să-l abată dela legea Domnului.

Scumpii mei ascultători! Trebuie să știți, că țările cari sunt nouă dușmane, nu ne pot învinge, până ce ne slăbește credința, când odată nu mai are încredere. Tată în copil, copilul în tată, să știți că suntem aproape de sfârșitul credinței noastre și omul fără credință este rătăcit și abătut dela legea lui Dumnezeu. Dușmani vin apoi își bat joc de noi și ne calcă sub picioare și ne aprinde și fură avutul nostru ce la-m agonisit cu sudori de sânge; aceasta este apoi dreapta răsplată al lui Dumnezeu pentru păcatele noastre și nu voi avea cui să neplângem.

Cine sunt aceia, ce îndeamnă oamenii ca să se abată dela legea lui Dumnezeu?

La aceasta răspunde sfânta carte în multe locuri și anume zice: Că sunt oameni cuprinși de deavoli; învățători mincinoși; Anticrist etc. Aceștia încep ca să răspândească învățături rătăcite, contrare cu legea lui Dumnezeu și contrare chiar cu mintea sănătoasă. Acești oameni le place a fi numiți: Drepti înaintea lui Dumnezeu; pocăiți; nazireni; sâmbătari; milenezi, evangheliști; protestanți; etc. Dar din faptele lor să vede clar și lămurit că nu sunt pe calea adevărului ci pe a Sodomei și a Comorei.

Adeseori îmi vine ca să mă gândesc, că oare ce îndemn poate avea oare-care dintre oameni ca să se abată așa tare dela legea cea adevărată al lui Dumnezeu; oare ce rău ia făcut biserica; oare ce rău ia făcut Hristos, că El a venit ca să ne mântuiască și nu să ne răsvrătească. El a venit ca să ne vindece bolnavii noștri, să dea celor orbi vederi, celor morți viață, celor întristați mângăiere, celor păcătoși iertare. Mi-se rupe inima de durere și groază când mă gândesc la frații noștri cei rătăciți, că oare cu ce obraz vor putea ei merge înaintea judecătorului Hristos, înaintea căruia nu este fățarnicie, acolo nu sunt advocați, cari să îi mântuiască, ci fie-care după faptele sale, va primi răsplata cea dreaptă și bine meritată. Oare de ce nu gândesc ei la viața cea vecinică, ce o vor avea dincolo de mormânt, atunci când vede bine, că viața aici pe pământ este numai un vis, este numai năcazuri, este numai dureri și suferințe. Pentru ce nu suferă pentru Hristos, care a suferit pentru noi. Hristos zice către tine creștine: „Iubeș-timă când năcazul și

străntorarea este pe capul tău; sau mă iubești numai când calea ta este așternută cu flori“ ?

Deoarece aici întră Dumnevoastră am auzit, că ar fi oameni rătăciți dela legea Domnului, cari îndrăznesc a se numi pocăiți fără ca să știe ei că ce înseamnă pocăința.

Scumpii mei frați! Hristos când a venit în lume, poporul nu a fost creștin, ci a fost păgân, care nu a cunoscut pe Dumnezeu, ci se închinau idolilor cioplite de aur, de plumb, de piatră etc. Apoi au mai fost poporul jidovesc, poporul pe care la ales Dumnezeu pentru ca să pregătească calea lui Hristos și să îl primească.

Hristos venind în lume a zis păgânilor și jidovilor „pocăitivă“ că s'a apropiat împărăția lui Dumnezeu; adecă îndreptativă și lăsați celea veche și primiți învățătura cea desăvârșită, pe care vi-o aduc de la Tatăl.

Majoritatea poporului jidovesc nu l-a primit, ci l-au răstignit. Poporul păgân însă și puțini din jidovi, auzind despre legea cea sfântă a lui Dumnezeu, sau aruncat la pământ într'o adâncă recunoștință față de Dumnezeu și au primit cu brațe deschise învățăturile cele sfinte — adecă s'au pocăit.

Așadar strămoșii noștri a românilor erau păgâni și când a venit Apostolul Andrei de a răspândit învățăturile lui Hristos, noi cu toții ne-am pocăit, adecă am trecut la legea cea sfântă al lui Hristos. Pentru aceea ne și numim creștini, pentru că suntem botezați cu botezul lui Hristos; dar tot-așa, ne putem numi și pocăiți, pentru, că noi românii ne-am pocăit odată pentru totdeauna atunci când Apostolul Andrei a adus pocăința adecă creștinismul cel ortodox.

Aceia cari sau lăpădat de biserica ortodoxă numită și creștină sau pocăită, nu sunt pocăiți, ci sunt călvini, sunt oameni cari spurcă evangelia lui Hristos. Iubiților mergeți în adunarea rătăciților acestora; apoi mergeți în adunarea calvinilor de vedeți, nu veți vedea tot aceea, ce vedeți la rătăciții noștri.

Iubiților! Legea calvină este cea mai neîmpăcată lege cu Dumnezeu, pentru că ea este o lege jidovită și ei la fel ca și rătăciții dela noi: 1. Nu cinstesc crucea lui Hristos; 2. Nu cinstesc icoanele sfinților; 3. Nu se botează cu botezul lui Hristos; 4. Nu recunosc pe preoți ca urmași ai lui Hristos și Apostolilor; 5. Nu aprind luminările la rugăciuni și în adunări religioase etc.

1. Iubiților! Crucea lui Hristos este atâta de curată și sfântă, precum este Hristos însuș; căci s'a vărsat sângele cel scump al lui Hristos pe dânsa și s'a sfințit precum sfințim noi preoții casele DVoastră cu apă, asupra căreia s'a vărsat duhul lui Dumnezeu cel sfânt. Acela care îndrăznește a vorbi ca crucea lui Dumnezeu Fiul nu este vrednică de cinstea noastră, acela hulește pe Hristos și își bate joc de sângele cel scump ce s'a vărsat pe cruce. Prin lemnul Ra-

ului au pierdut Adam și Eva și restrămoșii noștri până la Hristos Raiul și prin lemnul crucii lui Hristos am recâștigat noi cei ce suntem după Hristos loc în împărăția lui Dumnezeu. Dacă crucea ne-a făcut așa mare servici de mântuire, oare fraților avem noi grai ca să-o hulim?

Iată că s'au plinit prorocia dreptului Simeon, care a zis, când a binecuvântat la opt zile pe Hristos: Că „acesta (adecă Hristos) va fi spre ridicare și surpare multora din Izrael și spre *semn în contra cărui* (semn) *se va vorbi*“; adecă pe care semn al lui Hristos, care este crucea, îl vor huli oamenii stricați și rătăciți de legea lui Dumnezeu. De unde a știut ca să procească dreptul Simeon adevărul acest mare, care vedem că să întâmplă azi iubiților înaintea ochilor D-Voastră. Iată că s'a documentat înșelăciunea oamenilor ticăloși! (Luca 2, 34).

Sfânta Scriptură în nenumărate locuri ne îndeamnă ca să cinstim sf. Cruce.

Așa la Galateni 6, 14. cetim: „Iar mie să nu-mi fie a mă laudă fără numai în crucea Domnului nostru Isus Hristos, prin care s'a răstignit lumea și eu lumii“.

În scrisoarea Apostolului către Corinteni I. cap. 1, 17. cetim „Cuvântul crucii prostie este celor rătăciți (peritori), iar nouă celor ce ne mântuim este puterea lui Dumnezeu“.

La Filipeni 3, 18. scrie Apostolul: „Despre rătăciți de multeori vă zic și vă zic plângând, că aceștia sunt dușmani, crucii lui Hristos și al lor sfârșit este peirea“.

Din acestea cuvinte vedem clar și lămurit, ca Apostolul privește crucea pentru creștinism un obiect pe care s'a răstignit toată lumea ortodoxă prin Isus Hristos și este mândru când poate a se laudă că este părtași meritelor lui Hristos împreunate cu sf. Cruce. Apoi dacă și zic sectarii filozofii și poeții zburăți din minte și rătăciți dela adevăr, că este o prostie a cinsti sf. Cruce, pentru noi cari suntem pe calea cea adevărată a ortodoxiei este o putere al lui Dumnezeu și este întristat și plânge adeseori zicând că aceștia sunt dușmanii lui Hristos și crucii lui. Toți cei ce dușmănesc pe Hristos se numesc Antihriști. Hristos însuși poruncește ca să cinstim Crucea Sa în cuvintele dela Ioan 3, 14. unde zice: „Precum Moise a înălțat șarpele în pustie așa să cadă a se înălță și „fiul omenesc“. Așadar munca lui Isus personală se va sfârși cu înălțarea Sa pe Cruce, care înălțare are se fie spre mântuirea tuturor (Gal. 6, 14). poziția lui pe Cruce va fi ca a șarpelui înălțat de Moise în pustie. (Moise IV. 21, 9). cum cei mușcați de șarpe dacă priveau cu credință la șarpele lui Moise se vin decau, astfel se vor vindeca și cei mușcați de șarpele din Rai primind și privind pe Hristos cel răstignit. Crucea a devenit un obiect care a făcut o legătură a pământului cu cerul. Hristos dispune deci direct

cinstirea crucii, căci să provoacă la faptul lui Moise care a fost aluziune la crucea lui Hristos.

Așadar dacă Hristos poruncește ca să cinstim crucea lui apoi noi pentru ce nu ne supunem poruncilor lui? Pentru ce ne facem dușmani crucii lui Hristos cum zice Apostolul? Pentru ce Regele care este încunjurat de cei mai înțelepți sfinți și bărbați ai țării își asigurază și împodobește coroana Sa cu Crucea lui Hristos? Pentru ce atunci când ne aflăm în oare-care primejdie făcându-ne semnul crucii aflăm o ușurare? Pentru ce este fie-care grăunte de grâu împodobită cu Sf. Cruce? Toate strigă noauă că Crucea cea sfântă al lui Hristos este vrednică de cinstea noastră și îndrăznesc a zice că și de închinarea noastră.

Dela o vreme ncoace înțelepții încep ca să spună că sfârșitul lumii va fi atunci și atunci și anume că va veni o cometă și va distruge pământul alții că va fi un vânt mare care va mătura tot ce e pe pământ; dar nici unul nu spune că va veni fiul lui Dumnezeu încunjurat de oastea cerească după ce se va arăta semnul lui Hristos adecă crucea pe ceri. (Matei 24, 30.) — Cometa a trecut și lumea no'a distrus, vântul va veni și lumea tot nu va fi nimicită iar când se va arăta semnul crucii lui Hristos pe ceri atunci va veni sfârșitul. Timpul nu se știe când va fi. Înțelepții nu-o spun așa dar se vede, că nici nu se întâmplă așa. Să vede deci ca-șuchiații aceștia cari să tēm de sfârșitul lumii simțesc oare-care primejdie căci se tem de crucea cea mare a lui Hristos ce va veni pe ceri, care va revărsa darul său cel sfânt asupra ortodocșilor cei adevărați; iar păcură și rășină, aprinsă, asupra celor ce se fac dușmanii crucii lui Hristos.

2. Rătăciții sectari cari îndrăznesc a zice că sunt pocăiți nu cinstesc nici icoanele sfinte deși Dumnezeu bunul a dat poruncă lui Moise ca să facă chipuri de îngeri și icoane în biserică.

(Va urma.)

A V I Z.

Cu onoare aduc la cunoștință onoratu-lui public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Dorobanților Nr. 41 (școala confesională), am deschis un *birou tehnic de arhitectură*; *construiesc orice planuri de casă, școli și biserici* împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colajonări de totfelul de lucrări de zidiri, și întreprind totfelul de lucrări tehnice, clădiri etc.

Cu stimă:

Teodor Cioban,
arhitect.

CONCURSE.

În conformitate cu concluzul Ven. Consistor diecezan ort. rom. din Arad, — Nr. 3053/924, — se descrie de nou concurs pentru deplinirea definitivă a parohiei vacante: **Talpoș**, cu termen de 30 zile, dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Veniturile parohiei sunt:

1. Usufructul sesiei parohiale cu dreptul de pășune.
2. Casa parohială cu intravilan și supra edificat.
3. Stolele legale.
4. Întregirea salariului dela stat, pentru care parohia nu i-a răspundere.

Parohia e de clasa I, în lipsa de recurenți de această clasă, se admit și cei cu clasificarea de cl. II-a.

Alesul va solvi toate dările publice după beneficiul preoțesc și va avea să catehizeze în școala primară din comună, fără remunerațiune din partea parohiei.

Reflectanții își vor înainta concursul, ajustate cu toate documentele prescrise și adresate comitetului parohial din Talpoș, la oficiul protopopesc ort. rom. din Ineu (jud. Arad) și se vor prezenta, — cu observarea strictă a dispozițiilor din Regulamentul pentru parohii, — în careva Duminecă ori sârbătoare în sf. Biserică din Talpoș, spre ași arăta dexteritatea în oratorie și în celea rituale

Reflectanții din alte Dieceze, — deodată cu cererea de a li se da voe spre a se prezenta în biserică, — vor avea să dovedească că au permisiunea Prea Sfinției sale Dlui Episcop diecezan, de a concurre la aceasta parohie.

Dat din ședința comitetului parohial din Talpoș.

Ioan Popa, m. p.
adm. par. președinte.

Zălan Leu, m. p.
not. comit. par.

În conțelegerea cu: *Ion Georgia, m. p.* protopb.

—□—

3—3

Concurs repetit.

În conformitate cu ordinul Veneratului Consistor Nr. 2369/1924, pentru îndeplinirea parohiilor I-a și a II-a din **Toracul-mic** (Mali-Torak, jud. Torontal; Reg. Sârbo-Croato-Sloven) se publică concurs cu termen de alegere de 45 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitele fiecărei parohii sunt:

1. Una sesiune parohială constătătoare din 30 jug. cadastrale, pământ arător.
2. 75 dinari, până la regularea definitivă a birului.
3. Stolele legale.
4. Eventuala întregire a dotațiunii dela stat, pe care parohia nu o garantează.

Case parohiale nu sunt. Preoții aleși vor suporta toate dările publice după beneficiul lor din parohie și vor fi deobligați să catehizeze la școlile primare din comună, unde vor fi designați de către autoritățile competente.

Ambele parohii sunt de clasa I, — dar se admit și recurenți cu calificatiune preoțescă de clasa II-a. Recursele ajustate regulamentar și eventual cu atestat de serviciu, se vor adresa către comitetul parohial din Toracul-mic și se vor înainta Oficiului parohial din Sarcia (Sarcă, Reg. S. H. S.); iar reflectanții pe lângă observarea strictă a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Toracul-mic spre ași arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie. Concurrenții din alte dieceze vor avea să producă act de legitimize delat Prea Sf. Sa dl Episcop al Aradului, că pot recurge.

Toracul-mic, din ședința comitetului parohial ort. român ținută în 7/20 August 1924.

Teodor Muntean m. p.
președinte

Vichentie Baloș m. p.
notar

În conțelegere cu:

Gherasim Andru m. p.
administrator.

4—6

Concurs de licitație minuendă.

În baza înaltului act al Venerabilului Consistor ort. rom. din Arad de datul 14/27 August Nrul 2908 ex 1924 să descrie concurs de licitație minuendă pentru zidirea bisericii nouă din comuna **Târgoviște, plasa Bega județul Caraș-Severin, care se va ținea în 12 Octomvrie st. n. 1924 la 1 oară p. m.**

Prețul de esclamarie în bani afară de materialul ce-l ofere comuna este de 393,900 Lei.

Licitanții au să depună înainte de licitare vadiu de 10% în bani, ori în hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial ort. rom. din Târgoviște ori în ce zi.

Licitanții au a subscrie un act prin care să declare, că cunosc condițiunile și deviziul (preliminariul) de spese.

Reflectanții nu-și pot forma spese de drum și viatic.

Parohiei îi stă îndrept, fără considerare la rezultatul licitațiunii a preda lucrările acelu întreprinzător în care va avea mai multă garanță.

Târgoviște, la 29 August (11 Septemvrie) 1924.

Comitetul parohial.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Prefectura Județului.**